

ANDOAINGO UDALA

Andoaingo Udalak eta URAk lankidetzan sustatuko dute Leitzarari ibaia eta ibaiaren ibilgua lehengoratzeko-lanak eginez ibaiaren balio ekosistemikoa hobetzeko

- **URAk Leitzarango (Galgo) paper-fabrika zaharreko presa erabat eraisteari ekingo dio Andoainen**
- **Andoaingo Olagain auzoan, OPUA eta Santakruz zubiaren artean, saneamendua eta ibai-pasealekua hobetzeko proiektuarekin lotutako landareztatze-lanak egingo dira**
- **Espezie inbaditzaileak desagerrarazten: *Robinia pseudoacacia* espeziearen 103 ale tratatu dira Leitzararen**

URA-Uraren Euskal Agentzia, Eusko Jaurlaritzaren erakunde publikoa, eta Andoaingo Udala elkarlanean arituko dira Leitzarari ibaiaren eta ibaiaren ibilguaren leheneratze-lanetan, ibaiaren balio ekosistemikoa hobetzeko. Antonio Aiz URAko zuzendari nagusiak eta Mari Jose Izagirre Andoaingo Udaleko Zerbitzu zinegotziak Bekoplazan egiten ari diren ibai-pasealekuko lanak ikusi ahal izan dituzte, eta inguruan zein ibaian gora egingo diren jardueren berri eman dute.

Antonio Aiz URAko zuzendari nagusiak azpimarratu duenez, "Uraren euskal agentziak Euskadiko ibaien ibilguak hobetzeko elkarlanean jardungo du tokiko erakundeekin, eta horren erakusgarri da Andoainen Leitzarari ibaiarekin irekitako aukera". Aizen arabera, "Leitzarango arroaren eta haren ekosistemaren ibai-jarraitasuna hobetzea lehentasuna da, eta, horregatik, sakonera handiko leheneratze-jarduerak egiten ari dira". "Herrialde gisa aurre egin behar diegun etorkizuneko erronka klimatiko eta hidrologikoei aurre egiteko, erakunde arteko ekintza koordinatu batean" sakontzeko deia egin du.

Olagain auzoko saneamendua hobetzeko eta Leitzarari ibaira zuzenean egiten diren isurketak kentzeko, ur-hornidurako sarea berritzeko eta Kaleberria eta Santakutz zubien artean ibai-pasealeku bat egiteko lanak amaitzen ari da Andoaingo Udala, 273.000 euroko aurrekontuarekin, Construcciones Mariezcurrena enpresak exekutatuak. Izagirreren hitzetan, "dagoeneko eginda dagoen lurpeko azpiegitura eta zerbitzuei buruzko jarduketari esker, orain arte Leitzarari zuzenean egiten ziren isurketak jaso eta saneamendu-sarearen bidez Adunako HUARA (hondakin-uren araztegia) bideratu ditzakegu, uraren kalitatea nabarmen hobetuz". Ibai-pasealekuari dagokionez, "Obra oso aurreratuta dago, aste honetan bertan aglomeratua eta goiko hormigoia egin dira, eserlekuak jartzea eta baranda osatzea falta da, eta hilabete barru jarduketa amaituta eduki ahal izango dugula kalkulatu dugun dugu".

ANDOAINGO UDALA

Ibai-pasealekua birlandatzea tokiko erriberako espezieekin

Era berean, URaren eta Andoaingo Udalaren arteko lankidetzaren protokoloaren esparruan, Andoaingo Olagain auzoan saneamendua eta ibai-pasealekua hobetzeko proiektuarekin lotutako landareztatze-lanak egitea programatu da.

Lanak Leitzarán ibaiaren eskuinaldean egingo dira, Olagain auzoan. Zehazki, OPUA pabiloia eta Bekoplaza artean, bi tartetan: alde batetik, OPUA pabiloiaren eta Kaleberria zubiaren arteko zatia — saneamendu-lanen eraginpean —; eta, bestetik, Santakruz zubirantz doan Bekoplazako ibai-parkearen zatia.

Ibaiertzeko berezko espezieekin landareztatze lanak egin aurretik, obrek eragindako azalera guztiak lehengoratuko dira (makineriaren igarobideak kaltetutako eremuak, pilaketa-guneak eta obren eremu lagungarriak...), landare-lurra ekarriz eta belarrak eskuz ereinez.

Ondoren, zati horiek landareztatuko dira, eta, horretarako, haltzadi kantauriarra (*Hyperico androsaemi-Alno glutinosae geosigmatum*) eta sahats-landareak erabiltzea lehenetsiko da. Horretarako, lehengoratu beharreko eremutik gertu, edo, bestela, arro beretik datorren landareak erabiliko dira. Haltzadi kantauriarreko espezieak landatzearen helburua da jarduketaren xede den lekuko ibaiertzeko basoa berreskuratzea: besteak beste, higadura-prozesuak saihesteko, ibilguari itzala emateko eta bertan dauden fauna-espezieentzako babesguneak sortzeko. Izan ere, landaketekin erriberako egitura naturalera hurbiltzea bilatzen da.

Edonola ere, Kontserbazio Bereziko Eremua (KBE) eta bisoi europarraren Interes Bereziko Eremua denez, jarduketek denbora-mugak dituzte: abuztutik aurrera egingo dira, eta udazkenerako osatuko dira landaketak.

Habitaten konektibitatea hobetzeko oztopoak kentzea

Era berean, Lizarkola auzoan dagoen Papelera Leitzarán (Galgo) presaren eraispen osoa urte honetan bertan hasiko dela iragarri du URAK. Jarduketaren helburua ibaiaren zati hori iragazkortzea da, faunaren zirkulazioa errazteko eta erabiltzen ez den azpiegitura horrek eragindako ibai-tarte bat naturalizatzeko. URAK jarduera ugari egin ditu ildo horretan, azkena Inturia presarekin (2016an amaitu zen). Paper-fabrikako presa kenduta, habitat naturalen konektibitatea hobetuko da.

Jarduketa eraispen-faseen arabera egingo da, eta aukera emango du ingurunea ibai-dinamika berrira modu progresiboagoan egokitzeko, presan metatutako sedimentuak mugitzea, garraioak berregituratzea ohiko uholde-erregimenaren dinamika naturalari jarraituz, eta ibaiaren gorako inpaktuak gutxitzea ahalbidetuz.

Presaren bera XX. mendearen bigarren erdian eraiki zen ur-lamina handitzeko eta beharrezko ura hartzeko, enpresari (hasieran Papelera Leitzarán eta ondoren Galgo) Leitzarán ibaitik eta Ubaran errekatik ura hartzeko eman zitzaion emakidaren arabera. Enpresak 2007an utzi zion jarduerari, eta emakida iraungi egin da. Hala ere, presak Leitzaránen uren eta faunaren joan-etorri askea saihesten jarraitzen duen.

ANDOAINGO UDALA

Robinia pseudoacacia 103 ale

Uraren Euskal Agentziak lan garrantzitsuak egiten ditu Euskadiko ur-masei eragiten dieten espezie inbaditzaileen aurkako borrokan. Andoaini dagokionez, presa txikiaren inguruan *Robinia Pseudoacacia* edo delako *akazia faltsuaren* 103 aleren tratamendua osatu berri da enborren eraztunketaren bidez. Eraztuna enborrean azal-bandak kentzean datza, landarearen eusteko eta berragertzeko gaitasunari eragiteko adinako sakoneran. Espezie inbaditzaileak kontrolatzeko eta deuseztatzeko jarduketa bat da, haltz arrunteko baso alubialen (*Alnus glutinosa*) eta Leitzarangoaren (*Fraxinus excelsior*) 91E0 Batasunaren Intereseko habitat batean, ir-gordaldien onura bereganatzen duten lehen landare-zerrenda osatzen baitute.

Akazia faltsuak oso hedatuta daude ibaietan, eta urteko plangintzan horrelako jarduerak hautatzen dira, lehenatasuna emanez lehenatasunezko eremuetan esku hartzeari, URAko ur-masen ezaugarri morfologikoen arabera: Leitzarango KBE eremuetan, esaterako.

Ibaiertzak, bideetako ezpondak, espazio fresko eta hezeak edo ibaiertzak oso espazio aproposak dira zabaltzeko. Parke eta lorategietan oso erabilia izan da. Erraz ezagutu daitekeen espeziea da: udan, landare-zorriek eta kukurutxoek (*Armadillidium vulgare*) eraso diezaiekete, izerdiaz elikatzen baitira eta likido likatsu eta itsaskor bat iraitzen baitute inguruetan.

Andoain, 28 de mayo de 2021